

सर्वकार (सवकार) त्कसाना कावाज दला ट।

सर्वकारः कृषकेभ्यः बीजानि ददाति ।

कक्षा - पाँचवी

विषय - संस्कृत

पाठ ५ - परोपकारः

शब्द	-	अर्थ
परेषां	-	दूसरों का
उपकारः	-	उपकार
परस्परम्	-	आपस में
विना	-	विना
अतीव	-	अत्यंत
कठिनम्	-	कठिन
उत्तमाः	-	सबसे अच्छे
निरर्थकम्	-	बैकार
स्वीकृतः	-	स्वीकार किया गया
प्रशंसा	-	प्रशंसा
अष्टादश	-	अठारह
पुण्याय	-	पुण्य के लिए
पापाय	-	पाप के लिए

शब्द	—	अर्थ
दिक	—	दिवकार
चर्म	—	चमड़ा
महर्षिः	—	महान् ऋषि
नृपः	—	राजा
देहः	—	शरीर
श्रोत्रम्	—	कान
श्रुतेन	—	शास्त्र सुनेन से
कुण्डलम्	—	कुण्डल से
पाणिः	—	हाथ
कंकणम्	—	कंगन से
कायः	—	शरीर
करुणापराणाम्	—	दयालुओं का
चन्देन	—	चन्दन से
वृक्षाः	—	पेड़
नद्यः	—	नदियाँ
मेघाः	—	बादल
अम्भः	—	जल
फलानि	—	फल
शस्थम्	—	अनाज
वारिवाहा	—	बादल
विभूतयः	—	सम्पत्तियाँ

1. रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए —

(क) परीषां उपकारः परीपकारः कथ्यते ।

(ख) परीपकारः पुण्याय पापाय परपीडनम् ।

(ग) मरणानन्तरम् अपि तेषां चर्म उपकरोति ।

(घ) दयालुनां देहः परीपकारेण स्व शोभते ।

(ङ) नद्यः परीपकाराय वहन्ति ।

2. संस्कृत में उत्तर लिखिए -

(क) कः परीपकारः कथ्यते ?
परीषां उपकारः इति परीपकारः कथ्यते ।

(ख) परीपकारः कस्मै भवति ?
परीपकारः पुण्याय भवति ।

(ग) महर्षि दधीचिः सुरभ्यः किम् अयच्छत् ?
महर्षि दधीचिः सुरभ्यः स्वअस्थीनि अयच्छत् ।

(घ) नृपः शिवः किमर्थं स्वमांसम् अयच्छत् ?
नृपः शिवः नपैतानां रक्षायै स्वमांसम् अयच्छत् ।

(ङ.) कक्षणापराणां कायः कथं विभाति ?
कक्षणापराणां कायः परीपकारेण विभाति ।

3. संस्कृत में अनुवाद कीजिए -

(क) उपकार से ही मनुष्य बड़ा कहलाता है।
उपकारेण एव मानवः महान् कथ्यते ।

(ख) उपकारहीन का जीवन धिक्कार है।
उपकारहीनस्य जीवनं धिक् अस्ति ।

(ग) उसने ब्राह्मण को दान दिया।
सः ब्राह्मणाय दानं अददात् ।

(घ) नदी परीपकार के लिए बहती है।
नद्यः परीपकाराय वहति ।

(ङ.) दूसरों को पीड़ा देना पाप है।
पापय परपीडनम् ।